

Zoals het gebeurd is

ZOALS
HET
GEBEURD
IS

Herman van de Wijdeven

Manteau

Voor Dominique

© 2013 Uitgeverij Manteau / WPG Uitgevers België nv,
Mechelsesteenweg 203, B-2018 Antwerpen en Herman van de Wijdeven

www.manteau.be
info@manteau.be

Vertegenwoordiging in Nederland
Singel 262
1016 AC Amsterdam
Postbus 3879
1001 AR Amsterdam

Eerste druk juni 2013
Tweede druk mei 2014

Omslagontwerp: Pieter Ver Elst, Welcome Back Victoria
Vormgeving binnenwerk: Ready2Print

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3019 7
D/2014/0034/221
NUR 284

Vandaag

Achter mij slaat de schoolpoort met een harde klap dicht. De spijlen in het hek zingen hoog en schrill. Dzzieng! Het is een liedje van ijzer.

Als ik wil kan ik de poort precies de goeie zwaai geven. Niet te hard, maar hard genoeg om hem met een zachte, droge klik in het slot te laten vallen. Ik heb er lang op geoeffend en nu ik in het laatste jaar zit, kan ik het. Ik hoef niet eens meer om te kijken, om te zien of hij wel echt dicht is. Sinds de zomervakantie is het me iedere dag gelukt.

Behalve vandaag. Vandaag is alles anders. Ik wil lawaai. Het liefst zou ik ook deze dag dichtsmijten, zodat hij met een oorverdovende knal gedaan was.

Iemand roept mijn naam in het gejoel achter mijn rug. Ik her-

ken de hoge stem, net een meisje, en denk aan de dingen die ik nu kan doen.

Ik kan vlug over mijn schouder kijken, naar het gezicht dat bij de stem hoort. Het is geen meisje. Het is Finn. Ik zal zien hoe hij een eindje achter me aan loopt. Niet heel hard. Hij wil me niet echt inhalen, denk ik.

Ik kan stil blijven staan en me omdraaien. Zien dat Finn zijn pas inhoudt en stopt. Zijn voeten zullen aarzelen, een beetje scharrelen op de stoep. Ik kan mijn kiezen zo stevig op elkaar bijten dat de spieren op mijn kaken hard worden. Mijn kin naar mijn borst duwen en onder mijn wenkbrauwen door zo gevaarlijk mogelijk naar Finn kijken. Dan zou ik een hand in zijn richting kunnen gooien. Alsof ik een bal naar hem gooi, of een steen. Alsof ik hém weg wil gooien.

Ik kan ook op hem aflopen, steeds sneller, de vingers van mijn linkerhand laten roffelen langs de spijlen van het hek en onder-tussen van mijn rechterhand een kei maken. Ik kan uithalen en mijn vuist hard op zijn gezicht laten neerkomen. Zo hard dat zijn lip ervan scheurt. Mijn knokkels zullen zeer doen als ik een tand raak en ik weet niet of het bloed aan mijn hand van mezelf is of van Finn.

Al die dingen zouden gemakkelijk zijn om te doen. Ik doe iets anders. Ik doe het moeilijkste wat ik kan doen. Ik loop door zonder om te kijken.

Ik hoor de stem van Finn dichterbij komen. Het geklak van

zijn hakken op de stoep zegt dat hij me bijna inhaalt en dan ineens blijft staan.

Hij roept nog één keer, niet meer echt naar mij. Zijn stem zakt in en hij laat mijn naam voor zich op de stenen vallen: 'Bent.' Zie je wel, het haalt niet uit, hij is koppig, zegt hij zo tegen zichzelf, zonder het te zeggen.

Twee weken geleden

Finn was de nieuwe. Op de eerste dag na de vakantie werd hij door zijn moeder afgezet aan de schoolpoort. Tenminste, ik nam aan dat het zijn moeder was, want ze had een even spits en bleek gezicht als hij.

Ze was heel erg blond. Bijna wit. Rond haar ogen waren zwarte streepjes getekend.

De vrouw hurkte voor de jongen neer. Het ging nogal lastig. Haar bloemetjesjurk zat strak rond haar lijf en haar hoge schoenen wiebelden op de stoep.

Ze pakte zijn handen en begon tegen hem te praten. Terwijl ze sprak knikte ze aan één stuk door. De jongen knikte af en toe terug.

De andere moeders wurmden zich met een moeilijk gezicht

langs haar door de poort. Achter haar rug trokken ze hun wenkbrauwen naar elkaar op. Om te laten zien dat ze alles gezien hadden: de jurk en de schoenen en de zwarte potloodstreepjes, de blonde haren.

De vrouw kwam op wankelbenen overeind. Ze streek haar jurk glad en voelde vlug of haar borsten nog op hun plaats zaten. Ze tuitte haar lippen en ging toen heel recht staan, met haar kin in de lucht. Ik dacht dat ik wel ongeveer wist wat ze daarmee bedoelde.

Ze pakte de jongen bij zijn schouders en draaide hem met een plotse ruk rond zijn as. Ze gaf hem met de vingertoppen een duw tegen zijn rug, waardoor hij meer het schoolplein op struikelde dan stapte.

Daarna draaide ze zelf met een rukje om. Net of twee onzichtbare handen ook háár schouders een slinger gaven. Ze liep de straat uit in de richting van het plein en de kerk, zonder om te kijken.

Ik had bijna medelijden met de jongen. Bijna. Ik wilde eerst zeker weten dat hij mijn medelijden waard was. Dat weet je nooit met een nieuwe.

Met gebogen hoofd schoof hij langs de ramen van de turnzaal. Niemand die op hem lette. Ik slenterde naar hem toe. Ik nam kleine omweggetjes. Zo leek het of ik toevallig bij hem uitkwam.

Tegen de muur van het fietsenhok, in het verste hoekje van het schoolplein, stond hij zo bleek en mager mogelijk te zijn. Ik knikte. Hij knikte terug.

‘Bent’, zei ik.

‘Finn’, zei hij.

Vanuit mijn buik schoot er een lach omhoog. Ik kon hem net op tijd klem zetten in mijn keel. Bijna was hij mijn mond uit gevlogen en als een emmer koud water recht in het gezicht van de jongen gekletst.

Hij had een raar stemmetje. Hoog en hees en heel erg dun. Als een bang meisje.

Ik keek het plein rond. Naar de kinderen die elkaar na twee maanden weer begroetten. Jongens stompten tegen de schouders van jongens. Meisjes trappelden op hun plaats, handen gevouwen onder hun kin, alsof ze heel erg moesten plassen, en vlogen elkaar dan gillend om de hals. Anderen waren al aan het rennen en spelen of de hele vakantie nooit gebeurd was. Ik haatte die vrolijkheid op de eerste schooldag. Ik begreep hem niet.

Ik draaide mijn hoofd weer naar Finn. Hij had gekeken waar ik naar keek. Hij perste zijn blauwige lippen op elkaar en maakte zijn mond breed. Het duurde een paar tellen voor ik doorhad dat hij naar me lachte. Ik kreeg het gevoel dat hij mijn gedachten had gelezen. Mijn oren werden warm.

‘Welke klas?’ vroeg ik snel.

Hij stak alle vingers van één hand en de duim van de andere omhoog.

‘Dan zitten we samen’, zei ik vrolijker dan mijn bedoeling was. Finn knikte. Ik bedacht dat hij zich waarschijnlijk schaam-

de voor zijn meisjesstem en hem daarom zo min mogelijk gebruikte. Alleen om te zeggen wat hij niet kon zeggen met zijn handen of zijn schouders of zijn hoofd.

Had ik mijn lach wel goed verborgen daarnet? Had mijn gezicht me niet verraden?

Finn was het natuurlijk gewend. Hij wist allang hoe een gezicht dat niet probeert te lachen eruitziet. Vast veel lelijker dan een dat gewoon uitlacht.

Nu had ik echt medelijden.

Ik keek weer het schoolplein rond. Ik voelde hoe Finn mijn blik volgde. Ik zocht Joeri. Mijn beste vriend. Hij is altijd op het nippertje.

Geen van de andere kinderen leek ons te zien daar bij de muur van het fietsenhok. Ze hadden het te druk met zichzelf en met elkaar.

Het was de eerste dag van het nieuwe schooljaar en ik wist iets wat niemand anders wist. Ik kende de naam van de nieuwe al. Ik had zijn rare stemmetje gehoord. Ik had een voorsprong op de rest. Het maakte de eerste schooldag een beetje minder erg. Daar was Joeri. Hij holde door de poort, half vallend over zijn losse veters. Ik schudde mijn hoofd en hield een lach tegen in mijn buik. De bel ging.

Vandaag

Eindelijk kan ik rechtsaf. Als ik een eindje de Zandstraat ben ingelopen blijf ik staan. Ik luister. Ik hoor alleen ver weg kinderen joelen. Verder is het stil. Toch kijk ik voor de zekerheid voorzichtig om. De stoep is leeg tot aan de hoek. Finn is me niet achterna gekomen.

Mijn hoofd duizelt een beetje. Ik geloof dat ik het hele stuk vanaf de schoolpoort mijn adem ingehouden heb. Ik laat mijn longen leeglopen. Er komt een woord mee uit mijn mond. Eentje zonder voor- of achterkant. Een woord dat niks betekent en toch van alles wil zeggen.

Ik bedenk wat ik kan doen. Ik kan rechtdoor lopen, de straat uit, en op het einde weer naar rechts tot aan ons huis. Het is de kortste weg.

Dan moet ik wel langs de slagerij van Schram. Langs Schram zijn hond. Die zit daar altijd te hijgen en te loeren op de tegels voor de winkel. En te wiebelen met zijn kop, als de speelgoed-hond achter in de auto van Joeri's moeder. Kom dan, lijkt hij te zeggen. Kom er dan langs. Plek zat hier op de stoep.

Ik haat dat beest. Hij heeft al twee keer naar mij gehapt. Eén keer beet hij in de lucht vlak achter mijn knie en één keer bijna in mijn hand.

Ik kan ook voor de slagerij de Bremsteeg ingaan. Het is niet meer dan een pad. Het loopt schuin af naar de vaart en de houten brug. Overal zijn er kuilen en bulten en uitstekende keien. Beneden staat de lege steenfabriek met de kapotte ramen.

Vanaf daar moet ik dan langs het water, over een smaller paadje tussen gras, tot aan het poortje achteraan in onze tuin. Die weg is modderig en glad, na het onweer van de laatste dagen. Ik zal binnenkomen met slijk aan mijn schoenen en mijn moeder zal mopperen.

Ze speelt haar boosheid slecht. Ik zie het verdriet er dwars doorheen. Haar teleurstelling, omdat ik nog altijd schrik heb voor de hond van Schram. Ze zal zuchten en haar hoofd zo kleintjes schudden dat je haar goed moet kennen om het te zien.

'Waarom zo bang?' Dat gaat ze zeggen. 'Ik wil het begrijpen. Zo groot is hij niet, die keffer van de slager. Steek dan over. Waarom ga je niet gewoon aan de overkant lopen? Je bent al bijna twaalf. Ik snap het niet. Waarom toch altijd zo bang?'

Ze zal het heel zacht zeggen, met een stem die steeds hoger

klimt, tot ze bijna piept als een muis. Ze hoopt dat de vraag dan niet zo hard aankomt. Ze begrijpt niet dat het juist omgekeerd werkt.

Ik ga liever door de Bremsteeg dan de straat over te steken voor een hond. Omdat je dan kan denken dat ik het zo bedoelde. Dat ik het fijn vind om een omweg te maken. Dat ik daar toevallig zin in heb.

‘Kijk daar, die jongen,’ kan Schram zeggen, ‘die wil nog even niet naar huis. Hij wil nog van het mooie weer genieten voor hij aan zijn huiswerk begint.’

Leg dat maar eens uit aan een moeder, al is ze lief en wil ze alles begrijpen.

Gisteren

‘Vandaag moeten we niks’, zei mijn moeder. ‘Vandaag is zondag.’

Het was al bijna elf uur en ik had nog altijd mijn pyjama aan. Dat mocht anders nooit.

Ik was niet ziek. Toch deed mijn moeder alle dingen die ze doet wanneer ik ziek ben.

Ik lag op de bank. Ze had een kussen en een deken van boven meegebracht. Ze zette thee en smeerde beschuit. Ze schilde een peer en perste sinaasappels uit. Af en toe voelde ze aan mijn voorhoofd. Het enige wat ze niet deed was dokter Vekens bellen.

Ik denk dat het makkelijker voor haar was om te doen alsof ik ziek was. Dan wist ze tenminste hoe ze het moest aanpakken. Hoe ze voor me moest zorgen.

De telefoon was een paar keer gegaan. Telkens als mijn moeder opnam, stak ik mijn hoofd onder de deken. Ik neuriede zachtjes, maakte mijn hoofd vol met geluid, zodat er geen geluid van buiten meer bij kon.

Eén keer werd er aangebeld. Mijn moeder deed open en bleef staan praten aan de deur.

Toen ze weer binnenkwam deed ik of ik sliep. Tussen mijn wimpers door gluurde ik naar haar gezicht. Om te zien of het iets zei over wat ze net gezegd had. Ze keek niet bezorgder dan anders. Ook niet minder bezorgd.

Ze legde weer de buitenkant van haar hand tegen mijn hoofd. 'Hmm', zei ze en ze knikte.

Ze liep naar de kast, deed de la open en begon te zoeken naar de thermometer.

Ik vond het goed zo. Het was fijn om te denken dat ik iets had dat wel weer over zou gaan met een dag onder een dekentje liggen en beschuitjes eten en sinaasappelsap drinken.

Dat ik daarom het gevoel had dat iets mijn ribben samen drukte. Dat daarom mijn maag af en toe kleiner werd en kantelde. Omdat ik ziek was. Niet om wat er de dag daarvoor was gebeurd. Op zaterdag.

Vandaag

Ik aarzel. Op de hoek van de Bremsteeg sta ik stil. Niet echt stil. Ik wip van mijn ene voet op de andere, net als iemand die het koud heeft.

Ik heb het warm. Het is benauwd. Het zal straks wel weer gaan onweren.

Verderop ligt dat krenge van Schram te suffen op de lauwe tegels van de stoep. Plotseling kijkt hij op. Zijn tong hangt opzij uit zijn bek, tussen spitse tanden door. Ik geloof niet dat hij me ziet. Honden zien slecht als het licht is. Dat heb ik pas geleerd op school.

Het slagermormel beweegt zijn kop in hele kleine bochtjes. Je zou zweren dat hij met het puntje van zijn blinkende neus iets in de lucht schrijft. 'Wie hier niet langs durft is een dikke lafaard', bijvoorbeeld.

Ze kunnen wel heel goed ruiken, honden. Ze ruiken het meteen als je bang bent. Weet ik dat ook uit de les? Of heb ik dat van Joeri? Joeri weet dat soort dingen.

Was hij er maar bij. Dan stond ik hier niet te treuzelen. Dan durfde ik er langs.

Als Joeri en ik samen zijn, tellen we onze durf bij elkaar op. Dan wagen we altijd meer dan alleen.

Terwijl ik nog nadenk over mijn beste vriend, nemen mijn benen me al mee de Bremsteeg in. Ze hebben voor mij beslist.